

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4622/2550

นางบุญจันทร์ พารา โจทก์ นายจันทร์ พารา โดย นายบางเขน พารา ผู้เข้าเป็นคู่ความแทน จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1367, ป.พ.พ. มาตรา 1369, ป.พ.พ. มาตรา 1373, ป.วิ.พ. มาตรา 142, ป.วิ.พ. มาตรา 172, ป.วิ.พ. มาตรา 177, ป.วิ.พ. มาตรา 246, ป.วิ.พ. มาตรา 247

ย่อ / หลักกฎหมาย

ที่ดินพิพาทเป็นส่วนหนึ่งของที่ดินตามแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) แต่แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) เป็นหลักฐานที่รับฟังได้แต่เพียงว่าขณะแจ้งการครอบครองผู้แจ้งอ้างว่าที่ดินเป็นของผู้แจ้ง ที่ดินตามแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) หาใช่สังหาริมทรัพย์ที่ได้จดทะเบียนไว้ในทะเบียนที่ดินตามนัยที่บัญญัติไว้ใน ป.พ.พ. มาตรา 1373 อันจะทำให้โจทก์ได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานว่าเป็นผู้มีสิทธิครอบครองแต่อย่างใดไม่ จำเลยเป็นฝ่ายยึดถือครอบครองที่ดินพิพาท จำเลยย่อมได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานตาม ป.พ.พ. มาตรา 1369 ว่าจำเลยยึดถือที่ดินพิพาทเพื่อตน จึงตกเป็นหน้าที่ของโจทก์ที่ต้องนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าว การที่จำเลยนำสืบว่าได้ซื้อที่ดินพิพาทมาจากโจทก์และ ถ. มิใช่เป็นการนำสืบว่าจำเลยแจ้งการครอบครอง และแม้ว่าคำให้การของจำเลยจะไม่มีประเด็นนำสืบว่าจำเลยซื้อที่ดินพิพาทมาจากโจทก์และ ถ. เนื่องจากจำเลยมิได้แสดงโดยชัดแจ้งในคำให้การว่าจำเลยเข้าครอบครองที่ดินพิพาทได้อย่างไรก็ตาม แต่การที่จำเลยให้การว่าจำเลยเข้าครอบครองที่ดินพิพาทและได้สิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายแล้วนั้น เท่ากับเป็นการให้การปฏิเสธว่าโจทก์มิใช่เจ้าของที่ดินพิพาทตามฟ้อง โจทก์จึงต้องนำสืบให้ได้ความตามฟ้อง เมื่อโจทก์นำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานตาม ป.พ.พ. มาตรา 1369 ให้รับฟังไม่ได้ว่าจำเลยมิได้ยึดถือที่ดินพิพาทเพื่อตน จึงต้องฟังว่าจำเลยยึดถือที่ดินพิพาทเพื่อตน และได้ไปซึ่งสิทธิครอบครองในที่ดินพิพาทตาม ป.พ.พ. มาตรา 1367 ฟ้องแย้งนอกจากจะต้องเป็นคำฟ้องที่มีสภาพแห่งข้อหาว่าโจทก์ได้แย้งสิทธิของจำเลยในส่วนที่เกี่ยวกับฟ้องเดิมอย่างไร รวมทั้งข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อเสนอนั้นแล้ว ยังต้องมีคำขอบังคับ คือจะให้ศาลบังคับโจทก์ให้กระทำหรืองดเว้นการกระทำอย่างไรในเรื่องที่ถูกโต้แย้งสิทธินั้นด้วยตามนัย แห่ง ป.วิ.พ. มาตรา 172 วรรคสอง และมาตรา 177 วรรคสาม คดีนี้จำเลยฟ้องแย้งโดยเพียงแต่ขอให้ศาลพิพากษาว่าจำเลยได้สิทธิครอบครองที่ดินพิพาท มิใช่คำขอให้บังคับโจทก์ทั้งเป็นเรื่องที่ศาลวินิจฉัยได้ตามฟ้องเดิมอยู่แล้ว จึงเป็นฟ้องแย้งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ปัญหานี้เป็นข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนแม้คู่ความมิได้ฎีกา ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยเองได้ตาม ป.วิ.พ. มาตรา 142 (5) ประกอบมาตรา 246 และมาตรา 247

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องว่า โจทก์เป็นเจ้าของที่ดินตามแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) โจทก์ยื่นคำขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์หรือโฉนดที่ดินสำหรับที่ดินแปลงดังกล่าว ต่อมาเมื่อช่วงรังวัดของสำนักงานที่ดินทำการรังวัดที่ดิน จำเลยคัดค้านว่าได้แจ้งการครอบครองที่ดินของโจทก์บางส่วน และปรากฏว่าจำเลยบุกรุกเข้ามาปรับพื้นที่เพื่อทำไร่นาในที่ดินของโจทก์บางส่วนดังกล่าว ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย ขอให้บังคับจำเลยและบริวารขนย้ายทรัพย์สินออกจากที่ดินของโจทก์ ห้ามจำเลยและบริวารเข้าเกี่ยวข้องกับที่ดิน และให้จำเลยใช้ค่าเสียหายเดือนละ 5,000 บาท นับ

แต่วันฟ้องจนกว่าจำเลยและบริวารจะออกจากที่ดินโจทก์ จำเลยให้การและฟ้องแย้งว่า ที่ดินพิพาทเป็นของจำเลย จำเลยเข้าครอบครองทำประโยชน์มาตั้งแต่ปี 2502 และได้สิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย ข้อความในแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) ตามฟ้องไม่ตรงกับความจริงและเป็นเอกสารปลอม โจทก์ทราบและยอมรับตลอดมาว่าจำเลยมีสิทธิในที่ดินพิพาทดีกว่าโจทก์ ขอให้ยกฟ้อง และพิพากษาให้จำเลยได้สิทธิครอบครองที่ดินพิพาท โจทก์ให้การแก้ฟ้องแย้งว่า สามโจทก์กู้ยืมเงินจำนวนและให้จำเลยเข้าทำกินในที่ดินพิพาทต่างดอกเบี้ย โจทก์ไม่เคยสละสิทธิครอบครองที่ดินพิพาทให้แก่จำเลย จำเลยไม่ได้ยึดถือที่ดินพิพาทเพื่อตนเอง แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) ตามฟ้องเป็นเอกสารที่ถูกต้องแท้จริง ขอให้ยกฟ้องแย้ง ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง และให้จำเลยมีสิทธิครอบครองที่ดินพิพาทในส่วนพื้นที่สีเขียวตามแผนที่วิวาท โจทก์อุทธรณ์ ระหว่างพิจารณา จำเลยถึงแก่กรรม นายบางเขน พารา ทายาทของจำเลยยื่นคำร้องขอเข้าเป็นคู่ความแทน ศาลอุทธรณ์ภาค 4 มีคำสั่งอนุญาต ศาลอุทธรณ์ภาค 4 พิพากษายืน โจทก์ฎีกา โดยผู้พิพากษาที่ได้นั่งพิจารณาคดีในศาลอุทธรณ์ภาค 4 รับรองว่ามีเหตุสมควรที่จะฎีกาในข้อเท็จจริงได้ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "พิเคราะห์แล้ว ข้อเท็จจริงที่คู่ความไม่ได้แย้งกันในชั้นฎีกา รับฟังเป็นยุติว่าเมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2542 โจทก์นำเจ้าพนักงานที่ดินไปรังวัดที่ดินเพื่อออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินตามแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) ซึ่งมีชื่อโจทก์เป็นเจ้าของผู้แจ้งการครอบครองที่ดิน แต่จำเลยคัดค้านว่าที่ดินที่โจทก์นำรังวัดบางส่วนเป็นของจำเลย คือที่ดินพิพาทที่เป็นพื้นที่สีเขียวในแผนที่วิวาท มีปัญหาวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ว่า ที่ดินพิพาทเป็นของโจทก์หรือไม่ โจทก์ฎีกาว่าข้อเท็จจริงต้องรับฟังตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นว่าที่ดินพิพาทเป็นส่วนหนึ่งของที่ดินตามแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) มิใช่รับฟังไม่ได้ดังที่ศาลอุทธรณ์ภาค 4 วินิจฉัย โจทก์จึงได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานตาม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1373 ว่าเป็นผู้มีสิทธิครอบครอง เห็นว่า ตามแผนที่วิวาทที่ศาลชั้นต้นสั่งให้จัดทำขึ้นโดยให้โจทก์และจำเลยนำชี้ ปรากฏว่าที่ดินพิพาทอยู่ในเขตและเป็นส่วนหนึ่งของที่ดินตามแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) โจทก์และจำเลยมิได้โต้แย้งว่าแผนที่วิวาทที่ได้นำชี้ให้จัดทำขึ้นนั้นไม่ถูกต้อง ทั้งจำเลยก็เบิกความรับว่าที่ดินพิพาทเป็นที่ดินมีส.ค.1 เจือสมกับทางนำสืบของโจทก์ ข้อเท็จจริงจึงรับฟังได้ว่าที่ดินพิพาทเป็นส่วนหนึ่งของที่ดินตามแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) แต่แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) เป็นหลักฐานที่รับฟังได้แต่เพียงว่าขณะแจ้งการครอบครองผู้แจ้งอ้างว่าที่ดินเป็นของผู้แจ้ง ที่ดินตามแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) หาใช่ข้อสังหาริมทรัพย์ที่ได้จดไว้ในทะเบียนที่ดินตามนัยที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1373 อันจะทำให้โจทก์ได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานว่า

เป็นผู้มีสิทธิครอบครองแต่อย่างใดไม่ เมื่อข้อเท็จจริงได้ความว่าจำเลยเป็นฝ่ายยึดถือครอบครองที่ดินพิพาท จำเลยย่อมได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานตาม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1369 ว่าจำเลยยึดถือที่ดินพิพาทเพื่อตน จึงตกเป็นหน้าที่ของโจทก์ที่ต้องนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าว ที่โจทก์นำสืบอ้างว่าเมื่อ 30 ถึง 40 ปีก่อน นายถึง พารา สามโจทก์กู้ยืมเงินจำเลย 3,000 บาท และมอบที่ดินพิพาทให้จำเลยเข้าทำกินต่างดอกเบี้ย พยานโจทก์คงมีแต่จำเลยตำรวจบุญขึ้น พารา บุตรโจทก์เบิกความลอยๆ ปากเดียว โดยอ้างว่าทราบเรื่องมาจากโจทก์ แต่ตัวโจทก์เองกลับมิได้เบิกความถึงข้ออ้างดังกล่าว ตามสำเนารายงานประจำวันรับแจ้งเป็นหลักฐานก็ปรากฏว่าจำเลยตำรวจบุญขึ้นเพ่งไปเจรจาเสนอใช้เงินให้แก่ฝ่ายจำเลยที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอบ้านไผ่ เมื่อวันที่ 8 เมษายน 2542 อันเป็นเวลาภายหลังที่

จำเลยคัดค้านการรังวัดที่ดินของโจทก์แล้ว โดยโจทก์ไม่มีพยานหลักฐานอย่างอื่นมานำสืบว่า ก่อนหน้านั้นโจทก์เคยอ้างว่าจำเลยเข้าทำกินในที่ดินพิพาทต่างดอกเบี้ย และหากจำเลยเพียงแต่เข้าทำกินในที่ดินพิพาทต่างดอกเบี้ยจริง ก็เป็นเรื่องผิดปกติวิสัยอย่างยิ่งที่โจทก์ซึ่งเจ้าของที่ดินจะปล่อยเวลาให้ล่วงเลยมานาน 30 ถึง 40 ปี โดยไม่ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่โจทก์อ้างมาในฎีกาว่าเป็นเพราะความเป็นญาติยังไม่เป็นเหตุผลที่พอรับฟัง โดยเฉพาะข้ออ้างของโจทก์ที่ว่า จำเลยเข้าทำกินในที่ดินพิพาทต่างดอกเบี้ยนี้ก็ขัดกับคำฟ้องของโจทก์ที่ตั้งเรื่องฟ้องขับไล่โดยอ้างว่าจำเลยบุกรุกที่ดิน จึงไม่อาจรับฟังเป็นความจริงได้ แต่กลับเจือสมกับข้อต่อสู้ของจำเลยทำให้เชื่อได้ว่าจำเลยครอบครองที่ดินพิพาทมานานหลายสิบปี ส่วนที่โจทก์นำสืบถึงการเสียภาษีบำรุงท้องที่นั้น ลำพังใบเสร็จรับเงินภาษีบำรุงท้องที่ที่โจทก์อ้างส่งเป็นหลักฐานยังไม่พอรับฟังว่าโจทก์เป็นผู้มีสิทธิครอบครองที่ดินพิพาท เพราะเอกสารดังกล่าวเป็นเพียงหลักฐานที่แสดงว่าโจทก์เป็นผู้เสียภาษีบำรุงท้องที่เท่านั้น พยานหลักฐานของโจทก์จึงยังไม่พยานักพอหักล้างข้อสันนิษฐานตามกฎหมายที่เป็นคุณอยู่แก่จำเลยดังกล่าวข้างต้นได้ ที่โจทก์ฎีกาต่อไปว่า จำเลยนำสืบนอกประเด็น เพราะคำให้การของจำเลยไม่มีประเด็นเรื่องการซื้อขายหรือการแย่งการครอบครองที่ดินนั้น เห็นว่า การที่จำเลยนำสืบว่าได้ซื้อที่ดินพิพาทมาจากโจทก์และนายถึงมิใช่เป็นการนำสืบว่าจำเลยแย่งการครอบครองดังที่โจทก์ฎีกา และแม้ว่าคำให้การของจำเลยจะไม่มีประเด็นนำสืบว่าจำเลยซื้อที่ดินพิพาทมาจากโจทก์และนายถึง เนื่องจากจำเลยมิได้แสดงโดยชัดแจ้งในคำให้การว่าจำเลยเข้าครอบครองที่ดินพิพาทได้อย่างไรก็ตาม แต่การที่จำเลยให้การว่าจำเลยเข้าครอบครองที่ดินพิพาท และได้สิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายแล้วนั้น เท่ากับเป็นการให้การปฏิเสธว่าโจทก์มิใช่เจ้าของที่ดินพิพาทตามฟ้อง โจทก์จึงต้องนำสืบให้ได้ความตามฟ้อง เมื่อโจทก์นำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1369 ให้รับฟังไม่ได้ว่าจำเลยมิได้ยึดถือที่ดินพิพาทเพื่อตน จึงต้องฟังว่าจำเลยยึดถือที่ดินพิพาทเพื่อตน และได้ไปซึ่งสิทธิครอบครองในที่ดินพิพาทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1367 เมื่อได้วินิจฉัยดังนี้แล้ว ฎีกาข้ออื่นของโจทก์ที่ว่าจำเลยนำสืบเรื่องการซื้อขายที่ดินพิพาทเป็นพิรุธหรือไม่จึงไม่เป็นสาระแก่คดี เพราะไม่ทำให้ผลคดีเปลี่ยนแปลงไป ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 4 วินิจฉัยว่าจำเลยเป็นผู้มีสิทธิครอบครองที่ดินพิพาทนั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของโจทก์ฟังไม่ขึ้น อนึ่ง ฟ้องแย้งนอกจากจะต้องเป็นคำฟ้องที่มีสภาพแห่งข้อหาว่าโจทก์ได้แย่งสิทธิของจำเลยในส่วนที่เกี่ยวกับฟ้องเดิมอย่างไรรวมทั้งข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาเช่นนั้นแล้ว ยังต้องมีคำขอบังคับ คือจะให้ศาลบังคับโจทก์ให้กระทำหรืองดเว้นการกระทำอย่างไรในเรื่องที่ถูกโต้แย้งสิทธินั้นด้วย ตามนัยแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 172 วรรคสอง และมาตรา 177 วรรคสาม คดีนี้จำเลยฟ้องแย้งโดยเพียงแต่ขอให้ศาลพิพากษาว่าจำเลยได้สิทธิครอบครองที่ดินพิพาท มิใช่คำขอให้บังคับโจทก์ ทั้งเป็นเรื่องที่ศาลวินิจฉัยได้ตามฟ้องเดิมอยู่แล้วจึงเป็นฟ้องแย้งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ปัญหานี้เป็นข้อกฎหมายอันเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน แม้คู่ความมิได้ฎีกา ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยเองได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 (5) ประกอบมาตรา 246 และมาตรา 247" พิพากษาแก้เป็นว่า ให้ยกฟ้องแย้งจำเลยนอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 4

องค์คณะ

ชัชสิทธิ์ ละเอียด · บุญรอด ตันประเสริฐ · เฉลิมเกียรติ ชาญศิลป์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/4622/2550>